

Hallituksen esitys Eduskunnalle Costa Rican kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Eduskunta hyväksyisi Costa Rican kanssa 28 päivänä marraskuuta 2001 allekirjoitetun sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen ja voimaansaattamislakiehdotuksen. Sopimuksen tarkoituksena on selkiinnyttää erityisesti sijoituksia koskevia oikeudellisia perusteita maiden välillä sekä edistää ja tiivistää taloudellista yhteistyötä Costa Rican kanssa. Sopimuksen avulla halutaan varmistaa suotuisat edellytykset toisen sopimuspuolen kansalaisten ja yritysten sijoituksille toisessa sopimusmaassa sekä tunnustetaan tarve suojella niitä.

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyy lakiehdotus eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Costa Rica itsenäistyi vuonna 1838 ja sen ensimmäisen perustuslaki on vuodelta 1871. Viimeinen uusittu perustuslaki on vuodelta 1949. Maan kansallispäivää vietetään 15. päivänä syyskuuta, jona päivänä vuonna 1921 Costa Rica, Guatemala, El Salvador, Honduras ja Nicaragua erosivat Espanjan alaisuudesta. Presidentti ja yksikamarinen 57-paikkainen parlamentti (kongressi) valitaan joka neljäs vuosi. Presidentti valitsee ja nimittää hallituksen.

Costa Rica nautti Latinalaisen Amerikan korkeinta elintasoja 1990-luvulle saakka, jolloin oli aloitettava huomattavat sosiaalimenojen leikkaukset, koska maan talous ei enää kyennyt selviytymään korkeista eläkemaksuista, koulutus- ja sairaanhoitokuluista jne. Parantaakseen valtion kassa- ja maksuvalmiustilannetta hallituksen oli korotettava veroja, julkisten palvelujen hintoja ja yksityistettävä valtion laitoksia kuten rautatiet sekä devalvoitava maan valuutta colón.

Kiitos ulkomaisten sijoittajien maahan rakentamien pääasiassa korkean tekniikan yritysten, on maan työttömyys saatu laskemaan alle 6 prosentin. Ulkomaiset yritykset ovat investoineet Costa Ricaan lähinnä sen vuoksi, että maassa on erittäin hyvin koulutettu työvoima.

Costa Rican talous on paljolti riippuvainen maataloudesta, jonka päätuotteet ovat kahvi, banaanit, sokeri ja pihvikarja. Maa tuottaa myös kultaa ja merisuolaa. Tärkeimmät teollisuudenalat ovat elintarvike-, tekstiili-, lannoite-, huonekalu-, valmisvaate- sekä lääke-teollisuus. Costa Rica aloitti ensimmäisenä maana paperintuotannon banaanikasvin lehdistä maaliskuussa 1997.

Matkailu Costa Ricaan on ollut jatkuvasti kasvussa ja siitä saadut tulot ovat vuosittain paikanneet suurin piirtein kauppataseen alijäämän. Turismi onkin Costa Rican tärkein valuuttalähde, sillä turismitulot ylittävät jo banaaneista ja kahvista saadut tulot.

Tärkeimmät vientimaat ovat Yhdysvallat, EU, ja muut Keski-Amerikan maat. Vienti näihin maihin koostui pääasiassa teollisuus-

tuotteista (elektroniikka, tekstiilit ja jalkineet) sekä kahvista, banaaneista, sokerista ja kaakaosta.

Tuonti puolestaan koostuu lähinnä kokoonpanoteollisuuden vaatimista komponenteista, kulutustavaroista sekä pääomahyödykkeistä. Tärkeimmät tuontimaat ovat Yhdysvallat, Japani, Meksiko, Venezuela ja Guatemala.

Suomen ja Costa Rican välisessä kaupassa tuontimme on huomattavasti vientiämme suurempi. Tuonti Costa Ricasta on ollut viime vuosina n. 350 milj. mk paikkeilla vuosittain vientimme jäätyä vain noin kymmenesosaan tästä. Kauppavaihtomme on kuitenkin huomattavasti suurempi kuin usean muun samaa suurusluokkaa olevan kehitysmaan kanssa. Kuitenkin Costa Rican osuus Suomen kokonaisviennistä on edelleenkin vain 0,02%. Kokonaistuonnistamme Costa Rican osuus on 0,2%.

Vientimme on pääasiassa koostunut perinteisesti paperista sekä koneista ja laitteista. Tunnetuin tuontituotteemme on ollut kahvi. Banaanit ovat kuitenkin viime vuosina nousseet suurimmaksi tuontiartikkeliksemme. Vuonna 1996 tuotiin ensimmäistä kertaa merkittävässä määrin televiestintälaitteita. Niiden määrä on tämän jälkeen kasvanut merkittävästi.

Costa Rica suhtautuu myönteisesti ulkomaisiin sijoituksiin. Suhtautumista on edistänyt mm. Costa Rican valinta yhden maailman johtavan puolijohdevalmistajan tuotantokeskukseksi. Tietotekniikkaan liittyvän teollisuuden toiminta maassa on viime vuosina laajentunut siinä määrin, että suuri osa maan valuuttatuloista on jo peräisin tämän elinkeinoalan viennistä. Informaatioteknologia-ala on ollut maassa reippaassa kasvussa.

Maalla on vasta muutamia kahdenvälisiä investointisopimuksia, vaikka ensimmäiset neuvoteltiin jo 1960-luvulla. Vanhin sopimus on Sveitsin kanssa 1960-luvun alusta. Saksan kanssa tehtiin sopimus vuonna 1996. Hollannin kanssa sopimus astui voimaan vuonna 2000.

Suomella on ennestään voimassa sijoitusten suojelua koskevat sopimukset seuraavien maiden kanssa: Egypti (SopS 3/1982), Kiina

(SopS 4/1986), Sri Lanka (SopS 54/1987), Malesia (SopS 79/1987), Unkari (SopS 20/1989), Venäjä (tehty Neuvostoliiton kanssa, SopS 58/1991, muutospöytäkirja SopS 57/1999), Tshekki (tehty Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa, SopS 73/1991), Viro (SopS 104/1992), Latvia (SopS 5/1993), Romania (SopS 121/1992), Liettua (SopS 119/1992), Uzbekistan (SopS 74/1993), Ukrainaa (SopS 6/1994), Valko-Venäjä (SopS 89/1994), Turkki (SopS 29/1995), Chile (SopS 23/1996), Vietnam (SopS 27/1996), Argentiina (SopS 21/1996), Korean tasavalta (SopS 25/1996), Thaimaa (SopS 35/1996), Slovakia (tehty Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa, SopS 73/1991), Peru (SopS 33/1996), Arabiemiraattien liitto (SopS 22/1997), Kuwait (SopS 32/1997), Indonesia (SopS 34/1997), Moldova (SopS 42/1997), Kazakstan (SopS 20/1998), Puola (SopS 28/1998), Albania (SopS 16/1999), Oman (SopS 18/1999), Bulgaria (SopS 50/1999), Filippiinit (SopS 52/1999), Libanon (SopS 4/2000), Slovenia (SopS 37/2000), Meksiko (SopS 54/2000), Etelä-Afrikan tasavalta (SopS 8/2001), Bosnia ja Hertsegovina (SopS 7/2001) sekä Ecuador (SopS 79/2001).

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Sopimukseen liittyvät määräykset tähtäävät lähinnä elinkeinoelämän sijoituksiin kohdistuvan mielivaltaisen kohtelun mahdollisuuksien vähentämiseen ja sijoitusympäristön ennakoitavuuden lisäämiseen kohdemaassa. Sopimus pyrkii vähentämään ulkomaisiin sijoituksiin liittyvää poliittista maariskiä ja alentamaan siten yritysten sijoituskynnystä. Sopimuksella halutaan vaikuttaa myös ulkomaisiin sijoituksiin liittyviä rahoituskustannuksia alentavasti.

Sopimuksessa määritellään sijoittajan ja sijoituksen käsitteet sekä sopimuksen maantieteellinen soveltamisala. Sopimuksella edistetään sijoituksia yleisesti ja suojellaan maahan tehtyjä sijoituksia.

Sopimuksen mukaan kumpikin sopimuspuoli myöntää alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille oikeudenmukaisen kohtelun sekä täysimääräisen ja jatkuvan oikeudellisen suojan ja turvan. Tällaisiin sijoit-

tuksiin on sovellettava vähintään yhtä edullista kohtelua kuin omien sijoittajien tai kolmansien maiden sijoittajien sijoituksille, riippuen siitä kumpi kohtelu on sijoittajan kannalta edullisempi.

Kumpikin sopijapuoli sitoutuu julkaisemaan tai pitämään muuten yleisesti saatavilla lakisena, määräyksensä ja menettelytapansa, jotka voivat vaikuttaa sopimuksen soveltamiseen.

Sopimuksen tarkoittamia sijoituksia ei voi pakkolunastaa tai kansallistaa, muuten kuin ainoastaan ei-syrjivältä pohjalta ja yleisen edun sitä edellyttäessä. Toimenpiteeseen voidaan ryhtyä vain välitöntä, riittävää ja tosiasiallista korvausta vastaan asianmukaisin laillisin menettelyin.

Sodasta, aseellisesta selkkauksesta, hätätilasta tai vastaavasta johtuva sijoitusten kärsimä vahinko on hyvitetävä tai korvattava vähintään samantasoisesti kuin oman maan tai kolmansien maiden sijoittajien osaksi tuleva hyvitys.

Sopimus mahdollistaa varojen välittömän siirtovapauden vaihdettavissa valuutoissa sekä juoksevien maksujen että pääomien osalta. Mikäli sijoittajan ja toisen sopimuspuolen välillä syntyy riitaisuuksia, on sopimuksessa määräykset tuomioistuini- ja kansainvälisestä välimiesmenettelystä. Sopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvät erimielisyydet sopijapuolten välillä ratkaistaan kutakin yksittäistapausta varten perustettavassa kansainvälisessä välimiesoikeudessa.

Esitys sisältää ehdotuksen blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole suoranaisia valtiontaloudellisia vaikutuksia. Esityksellä pyritään edistämään suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksia toisessa sopimusmaassa luomalla niiden sijoitustoiminnalle suotuisimmat ja turvatummat edellytykset.

4. Asian valmistelu

Costa Rica ehdotti Suomelle neuvotteluja vuonna 1996. Vuoden 1998 lopulla Suomi

toimitti Costa Ricalle luonnoksen sopimukseksi, johon se esitti kirjalliset huomionsa tammikuussa 1999. Tämän jälkeen sovittiin ensimmäiset neuvottelut pidettäväksi San Joséssa 7.-9.4.1999. Neuvotteluissa jäi huomattava määrä kysymyksiä ratkaisua vaille. Ne koskivat erityisesti varojen vapaaseen siirto-oikeuteen liittyvien rajoitusten laajuutta, maan lakia koskien kansallistamista, takavarikoidun omaisuuden arvon määrittämistä, suoritusvaateita koskevan kiellon laajuutta, vientikiintiöitä, investoijalle myönnettävää ei-syrjivää kohtelua sekä sijoittajan ja sopijapuolen välisten riitaisuuksien ratkaisua. Avoinna olevia kohtia pyrittiin neuvottelujen jälkeen ratkomaan kirjeenvaihdolla. Ongelmien määrää saatiinkin vähennettyä. Vuoden 2000 aikana kävi kuitenkin ilmeiseksi, että

jäljelle jääneet kysymykset olisi ratkaistava lisäneuvotteluin. Ne pidettiin 29.-30.3.2001, jonka päätteeksi sopimusluonnos parafoitiin.

Ulkoasiainministeriö pyysi sopimuksen hyväksymistä varten lausunnot ministeriön ulkopuolisilta tahoilta, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Finnveralta, Invest in Finland Bureaulta, Kemianteollisuus ry: ltä, Keskuskauppamarkkinoilta, Metalliteollisuus ry:ltä, Metsäteollisuus ry:ltä, Suomen Pankilta sekä Teollisuus ja Työnantajat ry:ltä.

Sopimus allekirjoitettiin San Joséssa 28. marraskuuta 2001. Suomen puolesta sopimuksen allekirjoitti ulkoministeri Erkki Tuomioja ja Costa Rican puolesta ulkoministeri Roberto Rojas.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

1 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet sijoitus, sijoittaja, tuotto ja sopimuspuolten alueet. Artiklan sanamuodosta ilmenee, että kolmansissa maissa sijaitsevista tytäryhtiöistä tehdyt sijoitukset on rajattu sopimuksen ulkopuolelle.

2 artikla. Kumpikin sopimuspuoli sitoutuu kannustamaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia sekä suojelemaan alueellaan olevia toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia ja myöntämään niille oikeudenmukaisen kohtelun ja täysimääräisen ja jatkuvan oikeudellisen suojan ja turvan. Sijoituksiin ja niihin liittyvään liiketoimintaan ei saa isäntävaltion taholta kohdistua kohtuuttomia tai mielivaltaisia toimenpiteitä. Kumpikaan sopimuspuoli ei alueellaan haittaa kohtuuttomien tai mielivaltaisten toimenpitein toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoitusten hoitoa, ylläpitoa, käyttöä, hyödyntämistä, hankintaa tai luovuttamista, eikä kumpikaan sopimuspuoli alueellaan kohdistaa toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin kohtuuttomia tai syrjiviä toimenpiteitä, jotka koskevat tarvikkeiden hankintaa, tuotantovälineitä, toimintaa, kuljetuksia tai sen tuotteiden markkinointia, tai muita vastaavia määräyksiä.

Edelleen, kumpikin sopimuspuoli harkitsee myönteisesti lakiansa ja määräystensä puitteissa sen alueella sijoituksia varten tarvittavia lupia koskevia hakemuksia.

3 artikla. Artikla velvoittaa isäntäsopimuspuolen takaamaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille ja niiden tuotolle vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää omien sijoittajiensa tai jonkin kolmannen valtion sijoittajien sijoituksille. Edullisen kohtelun vaatimus ulotetaan myös toisen sopimuspuolen sijoittajiin, kun on kyse sijoitusten laajentamisesta, hoidosta, ylläpidosta, käytöstä, hyödyntämisestä tai myynnistä.

4 artikla. Artiklassa määritellään poikkeukset pääsääntönä olevasta suosituimmuuskohtelusta. Mm. alueelliset taloudelliset järjestöt ja tulliliitot erotetaan sopimuksen ulkopuolelleen, että niistä koituvia etuja ei velvoiteta

ulottamaan toisen sopimuspuolen sijoittajiin. Samoin sopimuksen ulkopuolelle suljetaan kansainvälisistä verosopimuksista sekä monenvälisistä sijoitussopimuksista aiheutuvat etuudet.

5 artikla. Kumpikin sopimuspuoli sitoutuu julkaisemaan viipymättä tai pitämään muuten julkisesti saatavilla yleisesti sovellettavat hankinsa, määräyksensä, menettelytapansa, hallinnolliset päätöksensä ja tuomioistuintensa päätökset sekä kansainväliset sopimukset, jotka voivat vaikuttaa tämän sopimuksen soveltamiseen

6 artikla. Omaisuuden pakkolunastukselle ja kansallistamiselle asetetaan tiukempia edellytyksiä kuin kansallisessa lainsäädännössä on tapana. Niihin voi ryhtyä ainoastaan yleisen edun vaatiessa ja syrjimättömyyden pohjalta. Korvauksen on oltava välitön, riittävä ja tosiasiallinen. Korvauksen markkina-arvo lasketaan vapaasti vaihdettavassa valuutassa sen markkinakurssin perusteella, joka kyseisellä valuutalla oli pakkolunastusajankohtana. Korvaukseen sisältyy markkinaehtoisena kaupallisen talletuskoron mukainen korko, joka lasketaan pakkolunastetun omaisuuden menettämispäivästä korvauksen maksupäivään saakka. Sijoittajalla, jonka sijoituksia pakkolunastetaan, on oikeus saada tapauksen viipymättä kyseisen sopimuspuolen oikeusviranomaisten tai muiden toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi, sekä oikeus sijoitustensa arvonmääritykseen tässä artiklassa mainittujen periaatteiden mukaisesti. Tämän artiklan määräykset eivät vaikuta sopimuspuolen oikeuteen neuvotella toisen sopimuspuolen tai kolmannen valtion kanssa määrällisistä rajoituksista, jotka ovat yhdenmukaisia sovellettavien kansainvälisten kauppasopimusten kanssa, eikä sopimuspuolen oikeuteen kohdistaa tällaiset rajoitukset tarkoituksenmukaisiksi katsomiensa mekanismien ja artiklassa mainitut määräykset siltä varalta, että sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille tapahtuu menetyksiä sodan, kapinan, kansallisen hätätilan, mellakan tai muun vastaavan häiriötilan johdosta. Mikäli isäntävaltiona oleva sopimuspuoli suorittaa asian joh-

dosta sijoittajille korvauksia, on toisen sopimuspuolen sijoittajia kohdeltava vähintään yhtä edullisesti kuin isäntävaltion omia tai kolmannen valtion sijoittajia.

8 artikla. Sopimuksessa taataan vapaa siirto-oikeus pääomille, tuotoille, koroille, maksuille, korvauksille ja ulkomaisten työntekijöiden ansiotuloille. Siirtojen tulee tapahtua viipymättä vaihdettavassa valuutassa voimassa olevaan markkinaehtoiseen vaihtokurssiin. Artiklassa säädetään myös käyvän kurssin määrittelystä poikkeustapauksissa.

9 artikla. Sopimuspuolten oikeudet sijaantelijana vahinkojen korvaustapauksissa tunnustetaan.

10 artikla. Artiklassa määritellään menettelytavat sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan välisten riitojen ratkaisussa. Artiklan alussa todetaan neuvottelujen ensisijaisuus riitatilanteissa. Jos neuvottelut eivät kolmen kuukauden kuluessa johda ratkaisuun, voi sijoittaja viedä riidan isäntävaltion toimivaltaiseen tuomioistuimeen tai välimiesmenettelyyn.

Välimiesmenettelyyn turvautuessaan sijoittaja voi viedä riidan Washingtonissa 18.3.1965 perustetun sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisukeskuksen (ICSID) menettelyyn siinä tapauksessa, että molemmat sopijamaat ovat ICSID:n jäseniä tai välimiesmenettelyyn ICSID:n ylimääräisen järjestelyn mukaisesti, jos ainoastaan toinen sopijapuoli on ICSID:ä koskevan yleissopimuksen jäsen tai muuhun välimiesoikeuteen, joka perustetaan, elleivät osapuolet muusta sovi, Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti. Sopimuspuolet tunnustavat annettujen tuomioiden lopullisuuden ja sitovuuden sekä täytäntöönpantavuuden alueellaan. Sopimuspuolet sitoutuvat olemaan vetoamatta missään vaiheessa välitysmenettelyä sijoittajan vastaisesti siihen, että tämä on saanut korvauksen kärsimästään vahingosta vakuutussopimuksen kautta.

11 artikla. Artikla koskee sopimuspuolten eli hallitusten välisiä sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta aiheutuvia riitoja, jotka artiklan 1 kappaleen mukaan tulee mahdollisuuksien mukaan ratkaista neuvotteluteitse. Mikäli riitaa ei ole saatu ratkaistuksi kuuden kuu-

kauden kuluessa, voi kumpikin sopimusvaltio artiklan 2 kappaleen mukaan saattaa riidan tilapäisen välimiesoikeuden käsiteltäväksi.

Välimiesoikeuden perustamista, kokoonpanoa ja menettelytapoja koskevat määräykset on kirjattu artiklan 3 - 6 kappaleeseen.

12 artikla. Artiklan mukaan sopimuspuolet sitoutuvat myöntämään lainsäädäntönsä asettamissa puitteissa sijoituksiin liittyvät luvat mukaan luettuna avainhenkilöstön ja näiden perheenjäsenten oleskelu- ja työluvat.

13 artikla. Sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille turvataan sopimukseen verrattuna paremmat oikeudet silloin, kun hän on niihin kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden velvoitteiden mukaan oikeutettu. Kumpikin sopimuspuoli noudattaa muita velvoitteita, joita sillä mahdollisesti on toisen sopimuspuolen sijoittajan yksittäisen sijoituksen osalta.

14 artikla. Artiklan mukaan sopimuspuolet neuvottelevat ajoittain keskenään käsitelläkseen tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja tarkastellakseen sellaisia kysymyksiä, joita tästä sopimuksesta voi johtua. Tällaiset neuvottelut käydään sopimuspuolten toimivaltaisten viranomaisten välillä sellaisessa paikassa ja sellaisena ajankohtana, joista on sovittu diplomaattiteitse.

15 artikla. Artiklan mukaan sopimuksen määräyksiä sovelletaan sekä tuleviin että sopimuksen voimassaolopäivänä olemassa oleviin sijoituksiin. Sopimus ei kuitenkaan koske ennen sopimuksen voimaantuloa ilmeneistä tapahtumista aiheutuneita vaateita eikä vaateita, jotka on ratkaistu ennen sopimuksen voimaantuloa.

16 artikla. Artikla sisältää tavanomaiset loppumääräykset sopimuksen voimaantulosta. Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun kumpikin sopimuspuoli on ilmoittanut toisilleen sopimuksen valtiosisäisten voimaansaattamisedellytysten täyttymisestä.

Sopimus on voimassa kymmenen vuoden ajan, ja on sen jälkeen edelleen voimassa samoin ehdoin, kunnes jompikumpi sopimuspuoli ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle kirjallisesti aikomuksestaan päättää sopimuksen voimassaolo kahdentoista kuukauden kuluttua. Sellaisten sijoitusten osalta, jotka on teh-

ty ennen sopimuksen voimassaolon päättymispäivää, sopimuksen määräykset ovat edelleen voimassa seuraavan kymmenen vuoden ajan sopimuksen voimassaolon päättymispäivästä lukien.

2. Lakiehdotuksen perustelu

Laki Costa Rican kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Perustuslain 95 §:n 1 momentissa edellytetään, että kansainvälisen velvoitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan valtiosisäisesti voimaan erityisellä voimaansaattamislalla.

Esitys sisältää ehdotuksen blankettilaiksi.

1 §. Lakiehdotuksen 1 §:llä voimaansaattetaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

2 §. Tarkempia säännöksiä voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3 §. Voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella. Laki on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan.

3. Voimaantulo

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyvä voimaansaattamislakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja säätämisjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos

määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp ja PeVL 12/2000 vp).

Sopimuksen 1 artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet. Sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten sopimusmääräysten sisältöön ja soveltamiseen välillisesti vaikuttavat määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan. Sopimuksen 1 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen 6 artiklan mukaan sopimuspuoli saa pakkolunastaa toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemiä sijoituksia ainoastaan artiklassa tarkemmin määritellyillä ehdoilla. Artiklassa on lisäksi määräyksiä tällaisen toimenpiteen johdosta maksettavista korvauksista ja niihin liittyvistä koroista. Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu ja omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla. Lisäksi artiklan edellä mainitut määräykset korvausten maksamisesta voivat olla osittain ristiriidassa pakkolunastuslainsäädännön kanssa. Sopimuksen 6 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 7 artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolella on välitön vastuu tietyin edellytyksin vahingosta, joita sen asevoimat tai viranomaiset ovat aiheuttaneet takavari-koimalla tai tuhoamalla toisen sopimuspuolen sijoittajan tekemän sijoituksen tai sijoituksen osan. Valmiuslain 37 §:n 1 momentin (198/2000) mukaan lain nojalla suoritettujen toimenpiteiden johdosta kärsitystä vahingosta suoritetaan täysi korvaus. Pykälän 2 momentin mukaan vahingosta suoritetaan kuitenkin vain kohtuullinen korvaus, jos vahinkoa on vahingon kärsineen varallisuusolot ja

muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä vähäisenä tai jos valtionaloudelliset tai kansantaloudelliset syyt sitä vahinkojen suuren määrän vuoksi välttämättä vaativat. Sopimuksen 7 artiklan määräykset yhdessä 5 artiklan määräysten kanssa voivat olla ristiriidassa valmiuslain korvaussäännösten kanssa tai ainakin voivat valtioneuvoston harkintaa rajoittaen vaikuttaa tapaan, jolla valmiuslain säännöksiä sovelletaan. Määräykset kuuluvat sen vuoksi lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 10 artiklassa määritellään sijoittajan ja sopimuspuolen välisissä riidoissa noudatettavat menettelyt. Sopimuspuolet hyväksyvät omien tuomioistuintensa lisäksi myös välimiesoikeuden toimivallan sijoituksia koskevissa riitaisuuksissa. Välitustuomiot ovat lopullisia ja sitovia. Artiklassa tarkoitettussa välimiesmenettelyssä voi tulla Suomea sitovalla tavalla vahvistetuksi, miten tiettyä lainsäädännön alaan kuuluvaa sopimusmääräystä on tulkittava. Sopimuksen 10 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 11 artiklan mukaan sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat sopimuspuolten väliset riitaisuudet voidaan ratkaista erityisessä välimiesmenettelyssä. Välimiesoikeuden päätös on sitova ja se voi koskea asioita, jotka kuuluvat Suomessa lainsäädännön alaan. Artiklassa tarkoitettussa välimiesmenettelyssä voi tulla Suomea sitovalla tavalla vahvistetuksi, miten tiettyä lainsäädännön alaan kuuluvaa

sopimusmääräystä on tulkittava. Tällaisen oikeudellisesti sitovan tulkinnan voidaan katsoa jossain määrin koskevan valtion täysivaltaisuutta ja kuuluvan lainsäädännön alaan.

Yleisperustelujen nykytilaa käsittelevässä jaksossa on lueteltu Suomen voimassa olevat sijoitusten suojelua koskevat sopimukset. Kaikkien sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamista koskevat lait on säädetty tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Nyt käsiteltävänä oleva sopimus sijoitusten edistämistä ja suojaamisesta Costa Rican kanssa ei poikkea voimassa olevista sopimuksista säätämisjärjestyksen kannalta merkityksellisissä kohdin. Esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan siten hyväksyä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi San Joséssa 28 päivänä marraskuuta 2001 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Costa Rican tasavallan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

1.

Laki

Costa Rican kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1§
San Joséssa 28 päivänä marraskuuta 2001 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Costa Rican tasavallan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2§
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3§
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 28 päivänä maaliskuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

Liite
Rinnakkaisteksti

SOPIMUS

**SUOMEN TASAVALLAN
HALLITUKSEN JA COSTA RICAN
TASAVALLAN HALLITUKSEN
VÄLILLÄ SIOJITUSTEN
EDISTÄMISESTÄ JA
SUOJAAMISESTA**

Suomen tasavallan hallitus ja Costa Rican tasavallan hallitus, jäljempänä ”sopimuspuolet”, jotka

HALUAVAT tehostaa taloudellista yhteistyötä molempien maiden edun mukaisesti ja säilyttää oikeudenmukaiset olosuhteet sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella oleville sijoituksille,

TIEDOSTAVAT, että tähän sopimukseen perustuva sijoitusten edistäminen ja suojaaminen kannustaa liikealoitteita,

OVAT SOPINEET SEURAAVASTA:

1 artikla

Määritelmät

Tässä sopimuksessa:

1. ”Sijoitus” tarkoittaa kaikenlaista varallisuutta, jonka sopimuspuolen sijoittaja on perustanut tai hankkinut toisen sopimuspuolen alueella tämän sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti, mukaan luettuna erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan:

a) irtain ja kiinteä omaisuus ja omistusoikeudet, kuten kiinnitykset, pantti- ja pidätysoikeudet, vuokra- ja nautintaoikeudet ja muut vastaavat

AGREEMENT

**BETWEEN THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF FINLAND
AND THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF COSTA RICA ON
THE PROMOTION AND
PROTECTION OF INVESTMENTS**

The Government of the Republic of Finland and the Government of the Republic of Costa Rica, hereinafter referred to as the “Contracting Parties”,

DESIRING to intensify economic co-operation to the mutual benefit of both countries and to maintain fair and equitable conditions for investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party,

RECOGNISING that the promotion and protection of investments on the basis of this Agreement will stimulate business initiatives,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

Definitions

For the purpose of this Agreement:

1. The term “Investment” means any kind of asset established or acquired by an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws and regulations of the latter Contracting Party including, in particular, though not exclusively:

(a) movable and immovable property and any property rights such as mortgages, liens, pledges, leases, usufruct and similar rights;

(b) shares, stocks, debentures or any other form of participation in a company;

oikeudet;

b) osakkeet, joukkovelkakirjat tai muut osuudet yrityksestä;

c) oikeudet tai vaateet rahaan tai oikeudet suoritteisiin, joilla on taloudellista arvoa, ja jotka liittyvät suoraan sijoituksiin;

d) henkiseen omaisuuteen kohdistuvat oikeudet, kuten patentit, tekijänoikeudet, tekniset valmistusmenetelmät, tavaramerkit, teolliset mallioikeudet, toiminimet, tietotaito, goodwill-arvo, maantieteelliset merkinnät ja layout-mallit;

e) lakiin, hallinnolliseen toimenpiteeseen tai toimivaltaisen viranomaisen kanssa tehtyyn sopimukseen perustuvat toimiluvat, mukaan luettuna luvat ryhtyä taloudelliseen ja kaupalliseen toimintaan, sekä oikeudet etsiä, ottaa käyttöön, viljellä, louhia tai hyödyntää luonnonvaroja.

Mikään sijoitusmuodon muutos ei vaikuta sen luonteeseen sijoituksena.

Tuottoa pidetään sijoituksen osana.

2. "Tuotto" tarkoittaa sijoituksesta saatuja tuloja ja siihen sisältyy erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan, voitto, osingot, korot, rojalit, omaisuuden luovutusvoitto, muut juoksevat tulot tai sijoitukseen liittyvät luontoissuoritukset.

3. "Sijoittaja" tarkoittaa kummankin sopimuspuolen osalta seuraavia henkilöitä, jotka sijoittavat toisen sopimuspuolen alueella jälkimmäisen sopimuspuolen lainsäädännön ja tämän sopimuksen määräysten mukaisesti:

a) luonnollista henkilöä, joka on jommankumman sopimuspuolen kansalainen sen lainsäädännön mukaisesti;

b) oikeushenkilöä, esimerkiksi yhtiötä, yhtymää, toiminimeä, taloudellista yhdistystä, yleishyödyllistä laitosta tai muuta organisaatiota, joka on perustettu tai muodostettu asianmukaisesti sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti ja jonka toimipaikka on kyseisen sopimuspuolen alueella.

4. "Alue" tarkoittaa maa-aluetta, sisäisiä aluevesiä ja aluemerta ja niiden yläpuolella olevaa ilmatilaa sekä aluemerren ulkopuolisia merivyöhykkeitä, mukaan luettuna merenpohja ja sen sisusta, joihin

(c) titles or claims to money or rights to any performance having an economic value, directly related to an investment;

(d) intellectual property rights, such as patents, copyrights, technical processes, trade marks, industrial designs, business names, know-how and goodwill, geographical indications and layout-designs;

(e) concessions conferred by law, by administrative act or under a contract by a competent authority, including concessions to undertake any economic and commercial activity, including any rights to search for, develop, cultivate, extract or exploit natural resources.

Any alteration of the form of an investment does not affect their character as investments.

Returns shall be considered as a component of investment.

2. The term "Returns" means the amounts yielded by investments and in particular, though not exclusively, shall include profits, dividends, interest, royalties, capital gains, other current income or any payments in kind related to an investment.

3. The term "Investor" means for either Contracting Party, the following subjects who invest in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws of the latter and the provisions of this Agreement:

(a) any natural person who is a national of either Contracting Party in accordance with its laws; or

(b) any legal person such as a company, corporation, firm, business association, institution, or any other organisation duly incorporated or constituted in accordance with the laws and regulations of the Contracting Party and having its seat in the territory of that Contracting Party.

4. The term "Territory" means the land territory, internal waters and territorial sea and the airspace above them and the maritime zones beyond the territorial sea, including the seabed and subsoil, over which the Contracting Party has sovereignty, exercises sovereign rights or exclusive jurisdiction in accordance with its

nähdessä sopimuspuolella on suvereniteetti, täysivaltaiset oikeudet tai yksinomainen lainkäyttövalta voimassaolevan kansallisen lainsäädäntönsä ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti näiden alueiden luonnonvarojen tutkimisen ja hyödyntämisen osalta.

2 artikla

Sijoitusten edistäminen ja suojaaminen

1. Kumpikin sopimuspuoli kannustaa alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia ja luo niille suotuisat olosuhteet ja hyväksyy tällaiset sijoitukset lakiansa ja määräystensä mukaisesti.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää alueellaan aina oikeudenmukaisen kohtelun sekä täysimääräisen ja jatkuvan oikeudellisen suojan ja turvan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille.

3. Kumpikaan sopimuspuoli ei alueellaan haittaa kohtuuttomasti tai mielivaltaisesti toimenpitein toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoitusten hoitoa, ylläpitoa, käyttöä, hyödyntämistä, hankintaa tai luovuttamista.

4. Kumpikaan sopimuspuoli ei alueellaan kohdista toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin kohtuuttomia tai syrjiviä toimenpiteitä, jotka koskevat tarvikkeiden hankintaa, tuotantovälineitä, toimintaa, kuljetuksia tai sen tuotteiden markkinointia, tai muita vastaavia määräyksiä.

5. Kumpikin sopimuspuoli kohtelee lakiansa ja määräystensä mukaisesti suopeasti sen alueella sijoituksia varten tarvittavia lupia koskevia hakemuksia. Näihin lupiin tulisi sisältyä myös luvat sijoittajan valitsemien johtajien tai teknisen henkilökunnan palkkaamiselle heidän kansalaisuudestaan riippumatta.

3 artikla

Sijoitusten kohtelu

1. Sijoituksille, joita sopimuspuolen

national laws in force and international law for the purpose of exploration and exploitation of the natural resources of such areas.

Article 2

Promotion and Protection of Investments

1. Each Contracting Party shall encourage and create favourable conditions in its territory to investments by investors of the other Contracting Party and shall admit such investments in accordance with its laws and regulations.

2. Each Contracting Party shall in its territory at all times accord to investments of investors of the other Contracting Party fair and equitable treatment and full and constant legal protection and security.

3. Neither Contracting Party shall in its territory impair by unreasonable or arbitrary measures the management, maintenance, use, enjoyment, acquisition or disposal of investments of investors of the other Contracting Party.

4. Neither Contracting Party shall in its territory impose unreasonable or discriminatory measures on investments by investors of the other Contracting Party concerning purchase of materials, means of production, operation, transport, marketing of its products or similar orders.

5. Each Contracting Party shall, in accordance with its laws and regulations, give a sympathetic consideration to applications for necessary permits in connection with the investments in its territory. Such permits should also include authorisations for engaging top managerial and technical personnel of the investor's choice, regardless of their nationality.

Article 3

Treatment of Investments

1. Investments made by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall be accorded treatment which is not less favourable than

sijoittajat tekevät toisen sopimuspuolen alueella, myönnetään yhtä edullinen kohtelu kuin kohtelu, jonka jälkimmäinen sopimuspuoli myöntää omien sijoittajiensa tai suosituimmuusasemassa olevien maiden sijoittajien tekemille sijoituksille, sen mukaan kumpi niistä on sijoittajalle edullisempi.

2. Sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille sijoitusten hoidon, ylläpidon, käytön, hyödyntämisen tai luovuttamisen osalta yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää omille sijoittajilleen tai suosituimmuusasemassa olevien maiden sijoittajille, sen mukaan kumpi niistä on sijoittajalle edullisempi.

4 artikla

Poikkeukset

Tämän sopimuksen määräysten ei katsota velvoittavan sopimuspuolta ulottamaan toisen sopimuspuolen sijoittajiin kohtelua, etua tai erivapautta, joka perustuu:

- a) olemassaolevaan tai tulevaan vapaakauppa-alueetta, tulliliittoa, yhteismarkkinoita tai alueellisia työmarkkinoita koskevaan sopimukseen tai vastaavaan alueellista taloudellista yhdentymistä koskevaan järjestelyyn, jonka osapuolena toinen sopimuspuoli on tai jonka osapuoleksi se voi tulla,
- b) kokonaan tai pääasiassa verotusta koskevaan kansainväliseen sopimukseen tai järjestelyyn, tai
- c) kokonaan tai pääasiassa sijoituksia koskevaan monenväliseen yleissopimukseen tai sopimukseen.

5 artikla

Avoimuusperiaate

Kumpikin sopimuspuoli julkaisee

the host Party accords to the investments made by its own investors or by investors which are granted the most favoured nation treatment, whichever is the more favourable to the investor.

2. Investors of one Contracting Party shall be accorded by the other Contracting Party, as regards the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is not less favourable than the latter Contracting Party accords its own investors or investors which are granted the most favoured nation treatment, whichever is the more favourable to the investor.

Article 4

Exceptions

The provisions of this Agreement shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege by virtue of:

- a) any existing or future free trade area, customs union, common market or regional labour market agreement or any other similar institution of regional economic integration to which one of the Contracting Parties is or may become a party,
- b) any international agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation, or
- c) any multilateral convention or treaty relating wholly or mainly to investments.

Article 5

Transparency

Each Contracting Party shall promptly publish, or otherwise make publicly available, its laws, regulations, procedures and administrative rulings and judicial decisions of general application as well as

viipymättä tai pitää muuten julkisesti saatavilla yleisesti sovellettavat lakinsa, määräyksensä, menettelytapansa, hallinnolliset päätöksensä ja tuomioistuintensa päätökset sekä kansainväliset sopimukset, jotka voivat vaikuttaa tämän sopimuksen soveltamiseen.

6 artikla

Pakkolunastus

1. Sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella olevia sijoituksia ei pakkolunasteta tai kansallisteta eikä niihin kohdisteta muita suoria tai välillisiä toimenpiteitä, joilla on pakkolunastusta tai kansallistamista vastaava vaikutus (jäljempänä ”pakkolunastus”), ellei sitä tehdä yleistä tarkoitusta varten, ketään syrjimättä, oikeudenmukaista menettelyä noudattaen ja maksamalla siitä välitön, riittävä ja tosiasiallinen korvaus.

2. Tällainen korvaus vastaa pakkolunastetun sijoituksen kohtuullista markkina-arvoa, joka sillä oli välittömästi ennen pakkolunastuksen suorittamista. Sellainen sijoituksen arvon muutos, joka aiheutuu siitä, että pakkolunastus on tullut yleiseen tietoon aiemmin, ei vaikuta kohtuulliseen markkina-arvoon.

3. Tällainen kohtuullinen markkina-arvo lasketaan vapaasti vaihdettavassa valuutassa sen markkinakurssin perusteella, joka kyseisellä valuutalla oli tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitettuna ajankohtana. Korvaukseen sisältyy markkinaehtoisien kaupallisen talletuskoron mukainen korko, joka lasketaan pakkolunastetun omaisuuden menettämispäivästä korvauksen maksupäivään saakka.

4. Sijoittajalla, jonka sijoituksia pakkolunastetaan, on oikeus saada tapauksensa viipymättä kyseisen sopimuspuolen oikeusviranomaisten tai muiden toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi, sekä oikeus sijoitustensa arvonmäärittämiseen tässä artiklassa mainittujen periaatteiden mukaisesti.

5. Tämän artiklan määräykset eivät vaikuta sopimuspuolen oikeuteen neuvotella toisen sopimuspuolen tai kolmannen valtion

international agreements which may affect the operation of the Agreement.

Article 6

Expropriation

1. Investments by investors of a Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall not be expropriated, nationalised or subjected to any other measures, direct or indirect, having effect equivalent to expropriation or nationalisation (hereinafter referred to as “expropriation”) except for a public purpose, on a non-discriminatory basis, under due process of law and against prompt, adequate and effective compensation.

2. The compensation shall amount to the fair market value of the expropriated investment, immediately before the action of expropriation was taken. The fair market value shall not reflect any change in value of the investment occurring because the expropriation had become publicly known earlier.

3. Such fair market value shall be expressed in a freely convertible currency, on the basis of the market rate of exchange existing for that currency at the moment referred to in paragraph 2 of this Article. Compensation shall also include interest at a commercial deposit rate established on a market basis where the expropriation was made, which will be calculated from the date of dispossession of the expropriated property until the date of actual payment.

4. The investor whose investments are expropriated, shall have the right to prompt review by a judicial or other competent authority of that Contracting Party of its case and of valuation of its investments in accordance with the principles set out in this Article.

5. Nothing in this Article shall affect the right of a Contracting Party to negotiate with the other Contracting Party, or with any other third State, quantitative restrictions that are in line with applicable international trade agreements, nor the Contracting Party’s right to allocate such quantitative restrictions using the

kanssa määrällisistä rajoituksista, jotka ovat yhdenmukaisia sovellettavien kansainvälisten kauppasopimusten kanssa, eikä sopimuspuolen oikeuteen kohdistaa tällaiset rajoitukset tarkoituksenmukaisiksi katsomiensa mekanismien ja kriteerien avulla.

7 artikla

Menetysten korvaaminen

1. Sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille, joiden kyseisen sopimuspuolen alueella oleville sijoituksille aiheutuu menetyksiä tällä alueella olevan sodan tai muun aseellisen selkkauksen, kansallisen hätätilan, kansannousun, kapinan tai mellakan vuoksi, edunpalautuksen, hyvityksen, korvauksen tai muun järjestelyn osalta vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää omille sijoittajilleen tai suosituimmuusasemassa olevan maan sijoittajille, sen mukaan kumpi niistä on sijoittajalle edullisempi. Tästä mahdollisesti johtuvien maksujen tulee olla tosiasiallisesti realisoitavissa, vapaasti vaihdettavissa ja välittömästi siirrettävissä.

2. Sen vaikuttamatta tämän artiklan 1 kappaleen soveltamiseen, sopimuspuolen sijoittajalle, joka kyseisessä kappaleessa tarkoitettussa tilanteessa kärsii toisen sopimuspuolen alueella menetyksiä, jotka johtuvat:

a) siitä, että viimeksi mainitun sopimuspuolen asevoimat tai viranomaiset ovat pakko-ottaneet sen sijoituksen tai sijoituksen osan, tai

b) siitä, että viimeksi mainitun sopimuspuolen asevoimat tai viranomaiset ovat tuhonneet sen sijoituksen tai sijoituksen osan, vaikka tilanne ei olisi edellyttänyt sitä,

myönnetään välitön, riittävä ja tosiasiallinen edunpalautus tai korvaus.

8 artikla

Vapaat siirrot

mechanisms and the criteria the Contracting Party considers appropriate.

Article 7

Compensation for Losses

1. Investors of one Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, a state of national emergency, revolt, insurrection or riot in the territory of the latter Contracting Party, shall be accorded by the latter Contracting Party treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement no less favourable than that which the latter Contracting Party accords to its own investors or to investors which are granted the most favoured nation treatment, whichever is the more favourable to the investor. Resulting payments, if any, shall be effectively realisable, freely convertible and immediately transferable.

2. Without prejudice to paragraph (1) of this Article, an investor of one Contracting Party who, in any of the situations referred to in that paragraph, suffers a loss in the territory of the other Contracting Party resulting from:

(a) requisitioning of its investment or a part thereof by the latter's forces or authorities, or

(b) destruction of its investment or a part thereof by the latter's forces or authorities, which was not required by the necessity of the situation,

shall be accorded prompt, adequate and effective restitution or compensation.

Article 8

Free Transfer

1. Each Contracting Party shall ensure to investors of the other Contracting Party the unrestricted transfer, into and out of its territory, of their investments and of payments related with such investments. Such transfers shall include in particular, though not exclusively:

1. Kumpikin sopimuspuoli takaa toisen sopimuspuolen sijoittajille oikeuden siirtää rajoituksetta näiden sijoituksia tai sijoituksiin liittyviä maksuja alueelleen ja alueeltaan. Näihin siirtoihin sisältyvät erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan:

- a) peruspääoma sekä sijoituksen ylläpitämiseen, kehittämiseen tai kasvattamiseen tarkoitetut lisäsummat;
- b) tuotto;
- c) kokonaan tai osittain tapahtuvasta sijoituksen myynnistä tai luovuttamisesta saadut tulot, mukaan luettuna osakkeiden myynnistä saadut tulot;
- d) sijoituksen toiminnasta aiheutuvien kulujen maksamiseen vaaditut rahasummat, kuten lainojen takaisinmaksut, rojaltit, hallinnointikorvaukset, lisenssimaksut tai muut vastaavat kulut;
- e) tämän sopimuksen 6 ja 7 artiklan mukaisesti maksettavat korvaukset;
- f) riitojen ratkaisusta johtuvat maksut;
- g) sopimukseen perustuvat maksut, lainasopimuksiin perustuvat maksut mukaan lukien;
- h) ulkomailta palkatun ja sijoituksen yhteydessä työskentelevän henkilökunnan ansiotulot ja muut palkkiot.

2. Tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetut siirrot tehdään rajoituksetta ja viipymättä vapaasti vaihdettavassa valuutassa. Ellei sijoittajan kanssa toisin sovita, siirrot tehdään siirtopäivänä vallitsevan, siirrettävässä valuutassa käytävään avistakauppaan sovellettavan markkinakurssin mukaisesti, ja ne ovat tosiasiallisesti realisoitavissa ja välittömästi siirrettävissä. Jos markkinakurssia ei ole käytettävissä, sovellettava vaihtokurssi vastaa ristikkäiskurssia, joka perustuu niihin kurssiin, joita kansainvälinen valuuttarahasto soveltaisi maksupäivänä valuuttojen muuttamiseksi erityisnosto-oikeuksiksi.

9 artikla

(a) the principal and additional amounts to maintain, develop or increase the investment;

(b) returns;

(c) proceeds obtained from the total or partial sale or disposal of an investment, including the sale of shares;

(d) the amounts required for payment of expenses which arise from the operation of the investment, such as bank repayments, payment of royalties, management fees, licence fees or other similar expenses;

(e) compensation payable pursuant to Articles 6 and 7;

(f) payments arising out of the settlement of a dispute;

(g) payments under a contract including a loan agreement;

(h) earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad working in connection with an investment.

2. Transfers referred to in paragraph 1. of this Article shall be effected without any restriction or delay, in a freely convertible currency. Unless otherwise agreed by the investor, transfers shall be made at the prevailing market rate of exchange applicable on the date of transfer with respect to spot transactions in the currency to be transferred and shall be effectively realisable and immediately transferable. If a market rate is unavailable, the applicable rate of exchange shall correspond to the cross rate obtained from those rates which would be applied by the International Monetary Fund on the date of payment for conversions of the currencies concerned into Special Drawing Rights.

Article 9

Subrogation

If a Contracting Party or its designated agency makes a payment under an indemnity against non-commercial risks given in respect of an investment in the territory of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall recognise the assignment of any right or claim from the

Sijaantulo

Jos sopimuspuoli tai sen edustajaksi määrätty taho suorittaa maksun toisen sopimuspuolen alueella olevaan sijoitukseen liittyvän, muiden kuin kaupallisten riskien varalta sovitun korvausvastuun perusteella, viimeksi mainittu sopimuspuoli tunnustaa sijoittajan oikeuksien ja vaateiden siirtämisen ensin mainitulle sopimuspuolelle tai sen edustajaksi määrätylle taholle sekä oikeuden käyttää näitä oikeuksia ja esittää vaateita sijaantulon perusteella. Sijaantuloon perustuvat oikeudet tai vaateet eivät ole laajempia kuin sijoittajan alkuperäiset oikeudet ja vaateet.

10 artikla

Sijoittajan ja sopimuspuolen väliset riidat

1. Sopimuspuolen sijoittaja ilmoittaa kirjallisesti isäntäsopimuspuolelle näiden välisestä riidasta, joka koskee jälkimmäisen sopimuspuolen alueella olevaa sijoitusta. Tällaisen ilmoituksen tulee sisältää asiaan liittyvät tiedot. Riita ratkaistaan mahdollisuuksien mukaan sovinnollisesti riidan osapuolten kesken.

2. Jos riitaa ei ole ratkaistu kolmen (3) kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona sijoittaja on lähettänyt I kappaleessa tarkoitetun ilmoituksen kirjattuna lähetyksenä tai vastaavalla tavalla sille sopimuspuolelle, jonka alueella sijoitus on tehty, riita voidaan sijoittajan valinnan mukaisesti saattaa:

- a) sen sopimuspuolen toimivaltaiseen tuomioistuimeen, jonka alueella sijoitus on tehty;
- b) ratkaistavaksi välimiesmenettelyn avulla sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainväliseen ratkaisukeskukseen (ICSID), joka on perustettu 18 päivänä maaliskuuta 1965 Washingtonissa allekirjoitettavaksi avatun, valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisen

investor to the former Contracting Party, or its designated agency, as well as the entitlement by virtue of subrogation, to exercise the rights and enforce the claims of that investor. The subrogation rights or claims shall not exceed the original rights or claims of such investors.

Article 10

Disputes Between an Investor and a Contracting Party

1. Any dispute between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party concerning an investment in the territory of the latter Contracting Party will be notified in writing by the investor to the host Contracting Party. Such notification shall include relevant information. To the extent possible the dispute shall be settled amicably between the parties to the dispute.

2. If the dispute cannot thus be settled within three (3) months, following the date in which the notification referred to in paragraph 1 above was sent by the investor through certified mail or equivalent to the Contracting Party in whose territory the investment was made, the dispute may, at the choice of the investor, be submitted:

- (a) to the competent courts of the Contracting Party in whose territory the investment is made;
- (b) or to arbitration by the International Centre for the Settlement of Investment Disputes (I.C.S.I.D.), established by the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington on 18 March 1965;

(c) or to the Additional Facility Rules of ICSID, provided that only one of the Contracting Parties is a party to the ICSID Convention;

(d) or to an ad hoc arbitration tribunal, which unless otherwise agreed upon by the parties to the dispute, is to be established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).

sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemista koskevan yleissopimuksen mukaisesti;

c) välimiesmenettelyyn ICSID:n ylimääräisten järjestelyjen mukaisesti, jos ainoastaan toinen sopimuspuolista on ICSID:iä koskevan yleissopimuksen sopimuspuoli;

d) tai tilapäiseen välimiesoikeuteen, joka perustetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti, elleivät riidan osapuolet toisin sovi.

Molemmat sopimuspuolet antavat peruuttamattoman suostumuksensa sille, että kaikki sijoituksiin liittyvät riidat saatetaan edellä mainittuun oikeudenkäyntimenettelyyn tai vaihtoehtoiseen välimiesmenettelyyn.

3. Kun sijoittaja on saattanut riidan joko riidan osapuolena olevan sopimuspuolen toimivaltaiseen tuomioistuimeen tai välimiesmenettelyyn, tämä valinta on lopullinen.

4. Välimiestuomio perustuu:

a) tämän sopimuksen määräyksiin;

b) sen sopimuspuolen kansalliseen lainsäädäntöön, jonka alueella sijoitus on tehty;

c) yleisesti tunnustettuihin kansainvälisen oikeuden periaatteisiin.

5. Kumpikaan sopimuspuolista, joka on riidan osapuolena, ei voi esittää vastalauseita missään välimiesmenettelyyn tai välimiestuomion täytäntöönpanon vaiheessa sillä perusteella, että sijoittaja, joka on riidan toisena osapuolena, on saanut vakuutuksen perusteella hyvityksen, joka kattaa sen menetykset osittain tai kokonaan.

6. Välimiestuomio on lopullinen ja sitoo riidan osapuolia, ja se pannaan täytäntöön kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

7. Sopimuspuolet pidättäytyvät käsittelemästä diplomaattitieteisellä asialla, joka on saatettu kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi tai välimiesmenettelyyn tämän artiklan määräysten mukaisesti, lukuun ottamatta tapauksia, joissa riidan osapuoli ei ole noudattanut tuomioistuimen tai

Both Contracting Parties give their irrevocable consent in respect of the fact that all disputes relating to investments are submitted to the above mentioned tribunal or alternative arbitration procedures.

3. Once the investor has submitted the dispute either to a competent Tribunal of the disputing Contracting Party or to an arbitral procedure, the selection of one or the other shall be final.

4. The arbitral award shall be based on:

(a) the provisions of this Agreement;

(b) the national laws of the Contracting Party where the investment is made;

(c) the generally recognised principles of International Law.

5. Neither of the Contracting Parties, which is a party to a dispute, can raise an objection, at any phase of the arbitration procedure or of the execution of an arbitration award, on account of the fact that the investor, which is the opposing party of the dispute, had received an indemnification covering a part or the whole of its losses by virtue of an insurance.

6. The award shall be final and binding for the parties to the dispute and shall be executed according to national law.

7. The Contracting Parties shall abstain from addressing through diplomatic channels any matter submitted either to the domestic tribunals or to arbitration tribunals according to the terms of this Article, except in the case that the disputing Party has not complied with the judicial or arbitral decision.

Article 11

Disputes Between the Contracting Parties

1. Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation and application of this Agreement shall, as far as possible, be settled through diplomatic channels.

2. If the dispute cannot thus be settled within six (6) months, following the date on which such negotiations were requested by either Contracting Party, it shall at the

välimesoikeuden päätöstä.

11 artikla

Sopimuspuolten väliset riidat

1. Sopimuspuolten väliset riidat, jotka koskevat tämän sopimuksen tulkintaa ja soveltamista, ratkaistaan mahdollisuuksien mukaan diplomaattiteitse.

2. Jos riitaa ei voida ratkaista tällä tavoin kuuden (6) kuukauden kuluessa siitä päivästä lukien, jona jompikumpi sopimuspuoli on pyytänyt neuvotteluja, se saatetaan jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä välimesoikeuden ratkaistavaksi.

3. Välimesoikeus perustetaan kutakin yksittäistapausta varten seuraavalla tavalla. Kahden (2) kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön vastaanottamisesta, kumpikin sopimuspuoli nimittää yhden välimesoikeuden jäsenen. Nämä kaksi jäsentä valitsevat kolmannen valtion kansalaisen, joka molempien sopimuspuolten hyväksynnästä nimitetään välimesoikeuden puheenjohtajaksi. Puheenjohtaja nimitetään neljän (4) kuukauden kuluessa kahden muun jäsenen nimittämispäivästä.

4. Jos tarvittavia nimityksiä ei ole tehty tämän artiklan 3 kappaleessa mainittujen ajanjaksojen kuluessa, kumpi tahansa sopimuspuoli voi muun sopimuksen puuttuessa pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa tekemään tarvittavat nimitykset. Jos Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtaja on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai on muuten estynyt hoitamaan kyseistä tehtävää, virkaiältään seuraavaksi vanhinta Kansainvälisen tuomioistuimen jäsentä, joka ei ole kummankaan sopimuspuolen kansalainen tai joka ei muutoin ole estynyt hoitamaan kyseistä tehtävää, pyydetään tekemään tarvittavat nimitykset.

5. Välimesoikeuden tuomion tulee perustua tämän sopimuksen määräyksiin ja yleisesti tunnustettuihin kansainvälisen oikeuden periaatteisiin.

6. Välimesoikeus tekee päätöksensä äänten

request of either Contracting Party be submitted to an Arbitral Tribunal.

3. Such an Arbitral Tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two (2) months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the Tribunal. Those two members shall then select a national of a third State who on approval by the two Contracting Parties shall be appointed Chairman of the Tribunal. The Chairman shall be appointed within four (4) months from the date of appointment of the other two members.

4. If within the periods specified in paragraph 3 of this Article the necessary appointments have not been made, either Contracting Party may, in the absence of any other agreement, invite the President of the International Court of Justice to make any necessary appointments. If the President is a national of either Contracting Party or is otherwise prevented from discharging the said function, the Member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party or is not otherwise prevented from discharging the said function, shall be invited to make the necessary appointments.

5. The Arbitral Tribunal shall dictate its judgement on the basis of the provisions of this Agreement and on the basis of recognised principles of International Law.

6. The Arbitral Tribunal shall reach its decision by a majority of votes. The decisions of the Tribunal shall be final and binding on both Contracting Parties. Each Contracting Party shall bear the costs of the member appointed by that Contracting Party and of its representation at the arbitral proceedings. Both Contracting Parties shall assume an equal share of the cost of the Chairman, as well as any other costs. The Tribunal may make a different decision regarding the sharing of the costs. In all other respects the Arbitral Tribunal shall determine its own rules of procedure.

Article 12

enemmistöllä. Välimiesoikeuden päätökset ovat lopullisia ja sitovat molempia sopimuspuolia. Kumpikin sopimuspuoli vastaa nimittämänsä jäsenen kustannuksista ja edustuksensa aiheuttamista kustannuksista välimiesmenettelyn aikana. Molemmat sopimuspuolet vastaavat yhtä suurin osuuksin puheenjohtajan kustannuksista sekä muista mahdollisista kustannuksista. Välimiesoikeus voi tehdä erilaisen päätöksen kustannusten jakamisen osalta. Kaikilta muilta osin välimiesoikeus päättää omista menettelysäännöistään.

12 artikla

Henkilökunnan maahantulo ja maassa oleskelu

Sopimuspuoli myöntää, sovellettavan ulkomaalaisten maahantuloa ja maassa oleskelua koskevan lainsäädäntönsä mukaisesti, maahantulo- ja oleskeluluvan toisen sopimuspuolen kansallisuutta oleville luonnollisille henkilöille ja muulle kyseisen sopimuspuolen sijoittajan sijoituksen yhteydessä työskentelevälle henkilökunnalle sekä heidän perheenjäsenilleen, sijoituksiin liittyvää toimintaa varten.

13 artikla

Muiden määräysten soveltaminen

Jos jommankumman sopimuspuolen lainsäädännön määräykset tai tämän sopimuksen lisäksi sopimuspuolten välillä olemassa olevat tai myöhemmin vahvistettavat kansainvälisen oikeuden mukaiset velvoitteet sisältävät joko yleisiä tai erityisiä määräyksiä, joiden mukaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille voidaan myöntää edullisempi kohtelu kuin tämän sopimuksen mukainen kohtelu, sellaiset määräykset ovat ensisijaisia tämän sopimuksen määräyksiin nähden siinä määrin kuin ne ovat sijoittajalle edullisempia.

14 artikla

Entry and Sojourn of Personnel

Subject to its applicable laws relating to the entry and sojourn of non-nationals, a Contracting Party shall permit natural persons of the other Contracting Party and other personnel and personnel employed in connection with the investment by an investor of the other Contracting Party to enter and remain in its territory for the purpose of engaging in activities connected with investments, as well as members of their families.

Article 13

Application of Other Rules

If the provisions of law of either Contracting Party or obligations under international law existing at present or established hereafter between the Contracting Parties in addition to this Agreement contain a regulation, whether general or specific, entitling investments made by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided for by this Agreement, such provisions shall, to the extent that they are more favourable to the investor, prevail over this Agreement.

Article 14

Consultations

The Contracting Parties shall consult each other from time to time for reviewing the implementation of this Agreement and studying any issue that may arise from this Agreement. Such consultations shall be held between the competent authorities of both Contracting Parties at a place and at a time agreed upon through diplomatic channels.

Article 15

Neuvottelut

Sopimuspuolet neuvottelevat ajoittain keskenään käsitelläkseen tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja tarkastellakseen sellaisia kysymyksiä, joita tästä sopimuksesta voi johtua. Tällaiset neuvottelut käydään sopimuspuolten toimivaltaisten viranomaisten välillä sellaisessa paikassa ja sellaisena ajankohtana, joista on sovittu diplomaattiteitse.

15 artikla

Sopimuksen soveltaminen

Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin sijoituksiin, joita jommankumman sopimuspuolen sijoittajat ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella, riippumatta siitä, onko ne tehty ennen tämän sopimuksen voimaantuloa tai sen jälkeen, mutta sitä ei sovelleta sellaisiin sijoituksiin koskeviin riitoihin, jotka ovat syntyneet ennen sopimuksen voimaantuloa, eikä vaateisiin, jotka on ratkaistu ennen sen voimaantuloa.

16 artikla

Voimaantulo, voimassaoloaika ja voimassaolon päättäminen

1. Sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen, kun niiden valtiosäännön mukaiset vaatimukset tämän sopimuksen voimaantulolle on täytetty. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona jälkimmäinen ilmoitus on vastaanotettu.
2. Tämä sopimus on aluksi voimassa kymmenen (10) vuoden ajan, ja on sen jälkeen edelleen voimassa samoin ehdoin, kunnes jompikumpi sopimuspuoli ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle kirjallisesti aikomuksestaan päättää sopimuksen voimassaolo kahdentoista (12) kuukauden kuluttua.
3. Sellaisien sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen tämän sopimuksen

Application of the Agreement

This Agreement shall apply to all investments made by investors of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, whether made before or after the entry into force of this Agreement, but shall not apply to any dispute concerning an investment which arose or any claim, which was settled before its entry into force.

Article 16

Entry Into Force, Duration and Termination

1. The Contracting Parties shall notify each other when their constitutional requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled. The Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the date of receipt of the last notification.
2. This Agreement shall remain in force for an initial period of ten (10) years and shall thereafter remain in force on the same terms until either Contracting Party notifies the other in writing of its intention to terminate the Agreement in twelve (12) months.
3. In respect of investment made prior to the date of termination of this Agreement the provisions of Articles 1 through 15 shall remain in force for a further period of ten (10) years from the date of termination of this Agreement.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned representatives, duly authorised thereto, have signed the present Agreement.

Done in duplicate at San José on the 28th of November 2001 in the Finnish, Spanish and English languages, all texts being equally authoritative. In case of divergence, the English text shall prevail.

voimassaolon päättymispäivää, 1-15 artiklan määräykset ovat edelleen voimassa seuraavan kymmenen (10) vuoden ajan tämän sopimuksen voimassaolon päättymispäivästä lukien.

For the Government of
the Republic of Finland

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet edustajat, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

For the Government of
the Republic of Costa Rica

Tehty kahtena kappaleena San Joséssa 28 päivänä marraskuuta 2001 suomen, espanjan ja englannin kielellä, kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset. Tekstien poiketessa toisistaan on englanninkielinen teksti ratkaiseva.

Suomen tasavallan
hallituksen puolesta

Costa Rican tasavallan
hallituksen puolesta